

Not: UKOME kararlarının işyeri açma ve çalışma ruhsat verme sürecindeki etkisi hk.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 7118846/622.02/928395

07/05/2021

Konu : GÖRÜŞ (Ana Yol, Cadde ve Bulvar Üzerine
Açılmak İstenen İşletmeler Hk.)

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) 21.04.2021 tarihli ve E-90693841-000-828971 sayılı yazısı.
b) 13.04.2021 tarihli ve 81 sayılı yazınız.

İlgi yazılar ile Ulaşım Koordinasyon Merkezinin (UKOME) tarihli ve sayılı, ana cadde ve bulvarlarda yaya yolu üzerinden araç giriş çıkışı yapabilecek işyerlerine (oto yıkama, oto tamir bakım, oto lastik, kargo, oto alım satım gibi) trafikte yaşanabilecek olası kazalarda can ve mal güvenliği açısından ilçe belediyelerince işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmemesine ilişkin kararı neticesinde, kararda adı geçen faaliyetler ile ilgili vatandaşlardan Belediyenize talepler geldiğini, vatandaşların işyeri açma ve çalışma ruhsatı alamadıkları için mağdur olduklarını, sokak olan yerlerde bahse konu faaliyetleri yürütecek nitelikte çok az işyeri bulunduğunu ve şehrin ihtiyacını karşılayamadığını belirttiklerini, vatandaşların ihtiyaç ve taleplerini karşılayabilmek için UKOME kararına rağmen İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik çerçevesinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilip verilemeyeceği konusunda Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

Bilindiği üzere 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7 nci maddesinde "...

i) Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; gayrisihhi işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; inşaat malzemeleri, hurda depolama alanları ve satış yerlerini, hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak.

..." hükmü,

"Ulaşım hizmetleri" başlıklı 9 uncu maddesinde "(Değişik birinci fıkra: 12/11/2012-6360/8 md.)Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerindeki her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları ile Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendireceği ilgili odanın temsilcisinin katılacağı Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulur. İlçe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ulaşım Koordinasyon Merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla

ilgili üye olarak belirlenmeyen ulaşım sektörü ile ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ihtisas meslek odalarının temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.

Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır.

Ulaşım koordinasyon merkezi kararları, büyükşehir belediye başkanının onayı ile yürürlüğe girer.

Ulaşım koordinasyon merkezi tarafından toplu taşıma ile ilgili alınan kararlar, belediyeler ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır.

Koordinasyon merkezinin çalışma esas ve usulleri ile bu kurullara katılacak kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

(Ek fıkra:24/12/2020-7261/30 md.) Ulaşımından kaynaklanan emisyonların azaltılması amacıyla bisikletli ulaşımın yaygınlaştırılmasına yönelik; bu Kanun kapsamında hazırlanacak ulaşım ana planlarında bisikletli ulaşımına yer verilmesi ya da bisikletli ulaşım ana planının hazırlanması esastır. Bakanlıkça, talep hâlinde mahalli idarelere teknik destek verilebilir. Bu fıkra ile ilgili idari ve teknik usul ve esaslar Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.” hükmü,

15.06.2006 tarihli ve 26199 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliğinin “Görev ve yetkileri” başlıklı 18 inci maddesinde

“(1) UKOME, büyükşehir içindeki kara, deniz, göl, nehir, kanal ve demiryolu üzerinde her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesini sağlamak üzere; **ulaşım, trafik ve toplu taşıma konularında üst düzeyde yönlendirici karar alma, uygulama, uygulatma ve ilgili mevzuattaki usulüne göre gereken tesisleri kurma, kurdurma ve işletme hak ve yetkilerine haizdir. Bu amaçla;**

a) **Büyükşehir belediyesinin sınırları içinde, mevzuatla yetkili bulunduğu durumlarda mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almakla,**

b) **Büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde nazım plan çerçevesinde, arazi kullanım ve ulaşım planlama çalışmalarıyla büyükşehir ulaşım planını yapmak, yaptırmak, uygulamak ve uygulatmak için gereken karar ve tedbirleri almakla,**

c) **Trafiğin düzenli bir şekilde akımını sağlamak bakımından alt yapı hizmetleri ile ilgili tedbirleri almak, trafik ile ilgili sorunları çözümlenmek, trafik ile ilgili olarak ülkeyi ilgilendiren veya mevzuat değişikliği gerektiren hususları İçişleri (Ek ibare: RG-23/5/2019-30782) ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığına iletmekle,**

ç) **Kara, deniz, göl, nehir, kanal ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; otobüs, taksi, dolmuş ve servis durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek, gerçek ve tüzel kişiler ile resmi ve özel kurum ve kuruluşlara ait otopark olmaya müsait boş alan, arazi ve arsaları geçici otopark yeri olarak ilan etmek ve bunların sahiplerine veya üçüncü şahıslara işletilmesi için izin vermek, izin verilen otoparklar ile karayolu üzerindeki diğer park yerlerinde (Değişik ibare:RG-25/4/2014-28982) engelliler için işaretlerle belirlenmiş bölümler ayrılmasını sağlamakla,**

d) **Karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları**

ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları ile bu taşıtların teknik özelliklerini tespit etmek, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek, bunlara izin ve çalışma ruhsatı vermekle,

e) **Büyükşehir belediyesinin sınırları içinde, ulaşım, toplu taşıma ve trafik mevzuatının büyükşehir belediyesine verdiği yetki doğrultusunda uygulamaya yönelik yönlendirici karar almak ve görüş oluşturmakla,**

f) İlçe (Ek ibare: RG-25/4/2014-28982) belediyelerince (Mülga ibare: RG-25/4/2014-28982) (...) düzenlenen yol ve kavşaklar ile büyükşehir belediyesince yapılan sinyalizasyon sistemlerinde aksaklık tespit edildiği takdirde uyarıda bulunmak ve düzeltilmesini sağlamakla,

g) Büyükşehir belediyesinin sınırları içinde kalan karayollarının bir kısmının veya tamamının yoldan faydalananların bir kısmına veya tamamına kapatılmasına, park edilecek yerler ile zaman ve süresinin ve araçların geliş ve gidiş yollarının ve yollara konulacak trafik işaretlerinin yerlerinin belirlenmesine karar vermekle,

ğ) Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun belirlediği sınırlar içinde araçların kullanacağı şeritleri ve yol kullanım esaslarını tespit etmek ve gerekli yasakları koymak, gerekli hal ve yerlerde en çok ve en az hız limitlerini belirlemekle,

görevli ve yetkilidir.” hükmü,

Sanayi, tarım ve diğer işyerleri ile her türlü işletmeleri, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesi işlerinin basitleştirilmesi ve kolaylaştırılması amacıyla yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun’a dayanılarak hazırlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinde “...

b) Gayrisıhî müessese: Faaliyeti sırasında çevresinde bulunanlara biyolojik, kimyasal, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden az veya çok zarar veren veya vermesi muhtemel olan ya da doğal kaynakların kirlenmesine sebep olabilecek müesseseleri,

c) (Değişik: RG-17/4/2021-31457-C.K.-3835/1 md.) Birinci sınıf gayrisıhî müessese: Konutlardan ve insan ikametine mahsus diğer yerlerden mutlaka uzak bulundurulmaları gereken müesseseleri,

d) (Değişik: RG-17/4/2021-31457-C.K.-3835/1 md.) İkinci sınıf gayrisıhî müessese: Konutlardan ve insan ikametine mahsus diğer yerlerden mutlaka uzak bulundurulmaları gerekmeyen, bununla birlikte müessesenin faaliyetinin gerektirdiği durumlarda izin verilmeden önce civarında ikamet edenlerin esenlik ve istirahati hususunda konumu, tesisatı ve vaziyeti itibarıyla bir zarar vermeyeceğine kanaat oluşması için inceleme yapılması gerekli müesseseleri,

e) (Değişik: RG-17/4/2021-31457-C.K.-3835/1 md.) Üçüncü sınıf gayrisıhî müessese: Konutların ve insan ikametine mahsus diğer yerlerin yanında açılabilmesi için sıhî nezarete tabi tutulması yeterli olan müesseseleri,

f) Sıhî müessese: Gayrisıhî müesseseler dışında kalan her türlü işyerini,

...” hükmü, “İşyerlerinde aranacak genel şartlar” başlıklı 5 inci maddesinin g fıkrasında “Karayolu kenarındaki işyerleri için karayolu trafik güvenliğinin sağlanmış ve geçiş yolu izin belgesinin alınmış olması,

...” hükmü, “İkinci ve üçüncü sınıf gayrisıhî müesseseler” başlıklı 23 üncü maddesinde “...

Yetkili idareler, ikinci ve üçüncü sınıf gayrisıhî müesseseler için yapılacak beyan ve incelemelerde; insan sağlığına zarar verilmemesi, çevre kirliliğine yol açılmaması, yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemeleri esas alır.

...” hükmü bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinde belediyelerin sıhhi ve gayrisihhi işyerleri ile umuma açık istirahat eğlence yerlerine İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte belirtilen hükümler çerçevesinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenleyebileceği; bununla beraber ulaşım, trafik ve toplu taşıma konularında üst düzeyde yönlendirici karar alma, uygulama, uygulatma, büyükşehir belediyesinin sınırları içinde, mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alma hak ve yetkilerini haiz olan UKOME'nin aldığı kararların belediyeler ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcı olduğu, bu bakımdan yetkisi dâhilinde alınmış olan UKOME kararını etkisiz ve işlevsiz bırakacak şekilde işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesinin uygun olmayacağı, öte yandan konuyla ilgili 21.11.2018 tarihli ve 2018/455 sayılı UKOME kararında “... kentimizdeki ana yollar (cadde ve bulvarlar) üzerinde oto, yıkama, oto tamir bakım, oto alım satım işleri, kargo, oto lastikçi vb. faaliyette bulunacak işyeri açılmasının trafik yönünden uygun olmadığına; bu durumun, bu tür işyerlerinin ruhsatlandırma aşamasında ilgili belediyeler tarafından göz önünde bulundurulmasının uygunluğuna karar verilmiştir.” şeklinde alınan kararın kesin yasaklayıcı hüküm içermediği, dolayısıyla ruhsat başvurularının karar hükmü dikkate alınarak sonuçlandırılacağı değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür